

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kaupunginjohtajan katsaus – Minna Arve

Vuosi 2017 oli Turun kaupungille monin tavoin hyvä ja lupauksia antava vuosi. Turun seudun talous on kasvussa usean vaikean vuoden jälkeen. Meri-, lääke- ja valmistavan teollisuuden vahvat kasvunäkymät ovat lisänneet luottamusta kasvun jatkumiseen ja vahvistumiseen vuosiksi eteenpäin. Uusia kansainvälisiä yrityksiä haluaa sijoittua Turkuun. Näkymät eteenpäin ovat lupaavat, mikä luo positiivisia odotuksia työllisyyden kehitykselle ja veropohjan kasvulle. Positiivisesta rakennemuutoksesta johtuen Turkuun ja alueelle odotetaan syntyvän lähivuosina jopa 30 000 työpaikkaa. Kehitys tuo myös haasteita ratkottavaksi. Turun seudun talouskasvu ja väestönkehitys ovat olleet viime vuosina nopeampaa kuin on ennakoitu ja se tulee vaikuttamaan myös kaupungin tuottamien julkisten palvelujen kysyntään.

Kaupunginjohtaja Aleksi Randell siirtyi uusiin tehtäviin 9.11.2017 johdettuaan Turun kaupunkia yli seitsemän vuotta. Randell käynnisti kaupunginjohtajakaudellaan useita uudistuksia ja hankkeita kaupungin kehittämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Kiitokset Aleksi Randellille tehdystä työstä Turun kaupungin hyväksi.

Toimialoilla saavutettiin hyviä tuloksia vuoden 2017 aikana. Hyvinvointitoimialalla esimerkiksi suun terveydenhuollossa ostopalveluiden korvaaminen omalla toiminnalla ja palveluseleillä toteutettiin ilman jonojen kasvua. Väestön ikääntymisen myötä kasvaneisiin palvelutarpeisiin on kyetty vastamaan hyvin lainsäädännön tiukentuneet velvoitteet, tiukka talousraami ja henkilöstöpolitiikka huomioon ottaen. Sivistystoimialalla perusopetuksen uuden opetussuunnitelman täytäntöönpano onnistui hyvin. Vapaa-aikatoimialalla kiitosta saivat Liikkuva Koulu -hanke, jossa kaikki 30 perusopetuksen koulua toteutti innovatiivisia kokeiluja liikunnan lisäämiseksi. Museopalveluissa koettiin merkittävä kävijämäärien nousu ja nuorten Hansa-korttelissa sijainnut pop-up -tila sai suuren suosion. Rakentamisen voimakkaan kasvun myötä rakennuslupia myönnettiin kahta edellisvuotta enemmän. Joukkoliikenteessä matkamäärät kasvoivat komeasti 5 % eli lähes miljoonaa lisämatkaa. Kesän 2017 onnistunut vesibussikokeilu jatkuu ensi vuonna. Kesän suur tapahtumat The Tall Ships Races ja Europeade toivat kaupunkiin satoja tuhansia kävijöitä, ja tapahtumien taloudelliset kerrannaisvaikutukset alueen yrittäjille olivat huomattavat. Tapahtumat toivat lisäksi kaupungille runsaasti positiivista julkisuutta ja paransivat Turun imagoa kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupunginteatterin peruskorjaus valmistui ja nosti teatterin toiminnan korkeammalle tasolle. Kansainväliset mitat täyttävä Kupittaaan palloiluhalli valmistui vuoden lopussa ja sen uskotaan lisäävän entisestään Turun vetovoimaa myös kansallisten ja kansainvälisten urheilukisojen kaupunkina. Turku pääsi yhdessä Raision, Naantalin ja Paimion kanssa mukaan kansalliseen työllisyyskokeiluun, jonka tarkoituksena on hakea vaikuttavuutta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämiseen ja aktivointiin. Kokeilussa työllisyyspalvelukeskuksen yhteyteen perustettiin elokuussa kaupungin oma työvoimatoimisto, Työpiste, jonne siirtyi myös TE-toimiston henkilöstöä. Työpisteen vastuulla ovat alle 25-vuotiaat tai vähintään 12 kuukautta työttöminä olleet turkulaiset.

Itsenäisyyden juhluvuoden toiminta näkyi kaikilla toimialoilla. Kaupunginvaltuusto teki keväällä päätöksen, jonka mukaan Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi toteutetaan Turkuun historian museo, perustetaan Turku 2029 -säätio, vahvistetaan Aurajokivarren vetovoiman ympärivuotisuutta sekä perustetaan Luolavuoren luonnonsuojelualue. Juhlapäätös ja siihen liittyvät hankkeet kytkeytyvät vahvasti kaupungin strategiaan ja sen toteuttamiseen.

Vuonna 2016 käynnistetyt kärkihankkeet keskustan kehittäminen, Kupittaaan kampusalueen kehittäminen yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, palveluohjauksen uudistaminen sekä kaupungin palvelujen digitalisointi etenivät. Kaupunginhallituksen asettaman monialaisen visiotyöryhmän työstämä kunnianhimoinen visio keskustan elinvoiman ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä konkreettinen näkemys toimenpiteistä julkistettiin elokuussa 2017. Syyskuussa 2017 asetettiin uusi hiilineutraalisuutta ja Smart City -konseptia edistävä Smart and Wise Turku -kärkihanke, johon yhdistettiin palveluohjauksen uudistamisen sekä kaupungin palvelujen digitalisoinnin kärkihankkeet. Kärkihankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on edetä kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta vuonna 2040. Tavoitetta kohden edetään vaiheittain siten, että kasvihuonepäästöjä vähennetään vuoteen 2029 mennessä vähintään 80% vuoden 1990 tasoon verrattuna.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kärkihankkeen Turun tiedepuisto suunnitelmat julkaistiin joulukuussa.

Vuoden 2017 aikana kunnissa on valmistauduttu historialliseen rakennemuutokseen, kun valmisteilla olevan maakunta- ja sote-uudistuksen myötä merkittävä osa nykyisin kuntien järjestämistä tehtävistä on siirtymässä maakuntien vastuulle 1.1.2020 alkaen. Muutos vaikuttaa olennaisesti myös kaupungin tulopohjaan. Maakunta- ja soteuudistusta koskevan lainsäädännön on ilmoitettu olevan tulossa eduskunnan käsittelyyn keväällä 2018. Uudistuksen epäselvä tilanne aiheuttaa kunnissa epävarmuutta ja samalla tarvetta kehittää edelleen omaa tekemistä ja tuottavuutta.

Talous 2017

Kaupungin tilinpäätös on 24,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilinpäätökseen sisältyy kuitenkin merkittäviä kertaluonteisia tulosta parantavia eriä. Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovuttamisesta syntyi noin 24 miljoonan euron luovutusvoitto. Lisäksi vuoden 2017 yhteisöverotilityksiin sisältyy poikkeuksellisen suuri ennakontäydennysmaksu, joka parantaa tulosta noin 10 miljoonalla eurolla. Tilinpäätös ilman kertaluonteisia eriä jäisi 9,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Toiminnan ja investointien rahavirta on 64,7 miljoonaa euroa positiivinen johtuen vesiliikelaitoksen liiketoimintakaupasta. Toiminnan ja investointien rahavirta ilman vesiliikelaitoksen yhtiöittämistä olisi 33,2 miljoonaa euroa negatiivinen.

Kaupungin toimialat ovat jatkaneet edellisvuosien hyvää työtä talouden tasapainon saavuttamiseksi. Kaikilla toimialoilla on tehostettu toimintaa ja noudatettu tiukkaa taloudenpitoa. Myös kasvaneeseen palvelutarpeeseen on pystytty vastaamaan. Kaupunkistrategiasta lauta- ja johtokunnille johdetut strategiset tavoitteet kuluvalle vuodelle saavutettiin toimialojen antamien selvitysten mukaan pääosin. Kehittämishankkeet ovat tuottaneet tulosta. Henkilötyövoiman käyttö oli edellisen vuoden tasolla. Kaupungin vertailukelpoiset nettokäyttömenot (toimintakate) olivat 995,8 miljoonaa euroa eli lähes vuoden 2016 tasolla (laskua 0,3 prosenttia vuodesta 2016).

Yleisen taloustilanteen suotuisa kehitys näkyy kaupungin verotilityksissä. Kunnallisverotuloihin ennakoitu lasku jäi pelättyä pienemmäksi. Yhteisöverotuloja kertyi talousarviota enemmän. Verotulojen parempi kehitys kattoi osittain kiky-sopimukseen perustuvat valtionosuuden leikkaukset. Ilman merkittävää kertaluonteista ennakontäydennysmaksua kaupungin verotulot olisivat kuitenkin olleet lähes edellisen vuoden tasolla.

Verorahoituksen paranemisesta huolimatta kaupungin taloudellinen liikkumavara jää pieneksi. Investointitaso tulee myös taloussuunnitelmakaudella pysymään korkeana. Tulorahoitus ei riitä investointien rahoittamiseen, mikä lisää velanottoa. Sote- ja maakuntauudistus muuttaa merkittävästi kuntien toiminta- ja taloussympäristöä. Verorahoitus laskee merkittävästi. Investointien rahoitus ja velkojen lyhennykset hoidetaan jatkossa pienemmillä tuloilla. Historiallisen suuren rakennemuutoksen lisäksi nopea talouskasvu ja väestönkehitys tuovat haasteita pitää kaupungin talouskehitys tasapainossa.

Heti tilikauden päättymisen jälkeen tammikuussa 2018 julkaistiin Turun raitiotien yleissuunnitelman tarkennus, jonka lähtökohtana on kaupunkikehityshankkeena toteutettava raitiotie- tai superbussiratkaisu. Hankkeen tarkoituksena on kehittää kokonaisvaltaisesti ja kustannustehokkaasti kaupunkirakennetta, sujuvaa liikennejärjestelmää sekä alueen vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Yleissuunnitelman tarkennus –raportti on lähetetään lausunnoille kustannuslaskelmien tarkistuksen jälkeen. Kirjallisia lausuntoja ja mielipiteitä odotetaan kesäkuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen kaupunginvaltuustolle tullaan tekemään esitys Turun kaupungin joukkoliikenteen järjestelmävalinnaksi.

Helmikuussa hyväksytty kunta-alan neuvottelutulos nostaa palkkoja toukokuusta 2018 alkaen. Tämän hetken arvion mukaan sopimuskorotuksia varten tehty varaus vuodelle 2018 riittänee. Vuonna 2019 palkkamenot kasvavat vuoden alussa maksettavan tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän sekä huhtikuun alussa tulevan yleiskorotuksen seurauksena.

Oman talousalueen kehitys

Varsinais-Suomessa on käynnissä voimakas teollisuusvetoinen talouskasvu, jota on alettu nimittää positiiviseksi rakennemuutokseksi. Maakunnan työllisyysaste oli vuosina 2016 – 2017 nopeassa nousussa ja työttömyys laski ripeästi. Kehityksen voi odottaa jatkuvan myös vuonna 2018. Maakunnan väestönkasvu keskitettiin Vakka-Suomen ja Turun seutukuntiin.

Vakka-Suomessa nousua vetää autoteollisuus, kun Valmet Automotive kasvatti tuotantoaan ja henkilöstöään huomattavasti vuonna 2017, mikä on vaikuttanut positiivisesti myös Turun työllisyyskehitykseen. Meyerin Turun telakalla on käynnissä iso, tuotannon voimakkaan kasvun mahdollistava investointiohjelma, joka valmistuu loppuvuoden 2018 – alkuvuoden 2019 aikana.

Alueellisen talouskasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin vuonna 2017 siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Tilastokeskuksen tuottamia Turun seutukunnan toimialakohtaisia liikevaihto- ja henkilöstötietoja on käytettävissä vuoden 2017 syyskuun loppuun asti. Niiden mukaan kaikkien toimialojen liikevaihto yhteensä oli vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä 6,3 %:n kasvussa, kun se koko maassa kasvoi noin 6 % verrattuna vuoden 2016 vastaavaan ajanjaksoon. Toimialoittain liikevaihto nousi Turun seutukunnassa nopeimmin rakentamisessa, meriteollisuudessa ja ns. muissa palveluissa.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Turun ennakkoväkiluku oli vuoden 2017 lopussa 189 794, jossa oli lisäystä 2 190 edellisvuoteen verrattuna. Väestönkasvu on suurin sitten vuoden 1995, jolloin Turun väestö kasvoi lähinnä kotikuntalakiin tehdyn muutoksen tultua voimaan. Vuoden 2017 väestönmuutos tuli kokonaan muuttoliikkeestä, sillä luonnollinen väestönkasvu eli syntyneiden enemmitys kuolleisiin verrattuna kääntyi negatiiviseksi.

Vuoden 2017 lopussa Turun työttömyysprosentti oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan 13,9 (-2,9 prosenttiyksikköä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan). Turku sijoittui kymmenen suurimman kaupungin vertailussa edellisen vuoden tavoin kaupunkien keskivaiheille: Turun työttömyysprosentti oli korkeampi kuin Espoossa, Vantaalla, Helsingissä ja Kuopiossa, mutta matalampi kuin Lahdessa, Tampereella, Oulussa, Jyväskylässä ja Kouvolassa. Turun seutukunnan työttömyysprosentti oli joulukuun 2017 lopussa 10,3 (-3,7 prosenttiyksikköä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017, että sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Tällöin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille. Maakuntavaalit järjestetään lokakuussa 2018. Hallitus antaa eduskunnalle uuden esityksen valinnanvapauslaiksi alkuvuonna 2018. Maakunta-, sote- ja valinnanvapauslait käsitellään eduskunnassa yhtäaikaaisesti keväällä 2018. Tällöin lait voisivat tulla voimaan kesällä 2018. Uudistuksesta on käyty vilkasta keskustelua ja uudistusten toteuttamistakin on kyseenalaistettu. Tarkkoja arvioita uudistusten vaikutuksesta kunnille ei ole, mutta alustavien arvioiden mukaan taloudellinen vaikutus on kunnille negatiivinen ja rahoitusvastuuta lisäävä.

Kaupungin henkilöstö

Henkilötyövuosina mitattu työvoiman käyttö (koko henkilöstö) aikajaksolla 1.1.–31.12.2017 oli 10 350,3. Työvoiman käyttö vuonna 2017 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita/harjoittelijoita, uudelleensijoituskokeilijoita ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia oli 10 022,4, mikä on 339,6 henkilötyövuotta vähemmän kuin vuonna 2016.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

	2016	2017	Muutos
Keskusvaalilautakunta	1,1	5,4	4,3
Revisiotoimisto	4,2	4,1	-0,1
Konsernihallinto ja palvelukeskukset	825,2	833,4	8,2
V-S pelastuslaitos	530,8	530,9	0,1
Hyvinvointitoimiala	4 583,2	4 334,0	-249,2
Sivistystoimiala	3 672,3	3650,8	-21,5
Vapaa-aikatoimiala	608,7	612,4	3,7
Ympäristötoimiala	168	166,6	-1,4
Vesiliikelaitos	72,3	0	-72,3
Kiinteistötoimiala	211,8	212,7	0,9
Turku yhteensä	10 677,6	10 350,3	-327,3
Turku yhteensä, organisaatiomuutos huomioitu (Turun Seudun Kehittämiskeskus, Hankinta- ja logistiikkakeskus, Vesiliikelaitos, etuuskäsittely, psykiatrinen erikoissairaanhoito, konsernihallinnon vahtimestarit, Turun ammatti-instituutin ruoka-palveluiden osa)			21,8

Turun kaupungin palveluksessa 31.12.2017 oli yhteensä 11 480 henkilöä, kokoaikaisia 9 834 ja osa-aikaisia 1 646.

Henkilöstökulut vuonna 2017 olivat 492,2 milj. euroa, joista palkat ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja –menojen korjauseurilla) 384,3 milj. euroa ja henkilösivukulut yhteensä 107,9 milj. euroa. Vuoden 2016 henkilöstökulut organisaatiomuutoksilla oikaistuna olivat yhteensä 504,2 milj. euroa.

Vertailukelpoiset palkat- ja palkkiot (vähennettynä henkilöstökorvauksilla ja –menojen korjauseurilla) nousivat 2,6 milj. euroa (0,7%). Tätä nousua selittävät psykiatrisen erikoissairaanhoidon siirron yhteydessä maksetut lomapalkkavelat 2,5 milj. euroa, lomapalkkavelkaan sisältyvien pitämättömien lomapäivien lukumäärän kasvu mm. kolmannen lomavuoden huomioimisen myötä sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ja Hyvinvointitoimialan palkkajaksotusten muutokset edellisvuoteen nähden. Palkkamenojen kehitykseen vaikuttavat kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa määritellyt sopimuskorotukset sekä kilpailukyky sopimuksen myötä tulleet lomarahaleikkaukset (-1,3%). Sopimuskorotusten (v.2016) kustannusvaikutus vuoden 2017 palkkakuluihin oli noin 0,04 prosenttia.

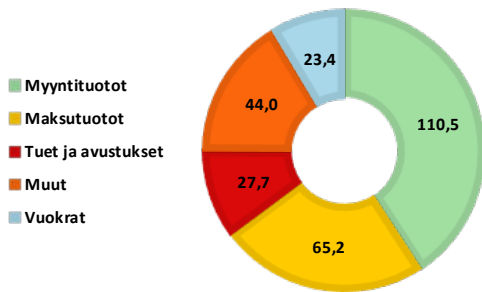
Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

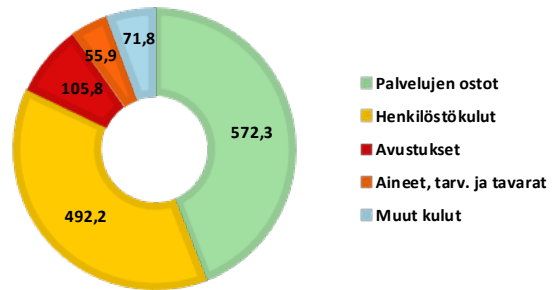
Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudet 2017 ja 2016 eivät ole vertailukelpoisia. Tilikauden tuloksen muodostumisen vertailussa on otettava huomioon, että Turku 2029 säätiön pääomasijoitukseksi tarkoitettu toimintakulu 29 milj. euroa on kertaluonteinen ja tilikauden muihin toimintakuluihin nähden poikkeuksellinen. Sijoitus säätiöön käsitellään Kuntajaoston yleisohjeen mukaan avustuksena toimintakuluissa. Pääomasijoitus on katettu vahinkorahastoa purkamalla sekä tytäryhtiöiden ylimääräisellä osingonjaolla, jolloin kaupungin tilikauden yli-/alijäämään toimenpiteellä ei ole vaikutusta. Vertailuvuodessa on lisäksi otettava huomioon Turun Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisen vaikutus 1.1.2017 alkaen. Yhtiöittäminen vaikutti tilikauden toimintakatteeseen oli 14,1 milj euroa negatiivisesti.

TOIMINTATUOTOT 2017, 270,8 MILJ. €

TOIMINTAKULUT 2017, 1.298,1 MILJ. €

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Kaupungin nettokäyttömenot ilman Turku 2029 säätiön kertaluonteista sijoitusta on 995,9 milj. euroa. Kun lisäksi huomioidaan vesiliikelaitoksen toimintatuottojen ja –kulujen vaikutus vuonna 2016 väheni 2,9 milj. euroa nettokäyttömenot edellisvuodesta. Nettokäyttömenot alittivat talousarvion 10,3 milj. eurolla.

Palvelujen ostot olivat yhteensä 572,3 milj. euroa. Kasvu ilman vesiliikelaitoksen vuoden 2016 palveluostojen 10,0 milj. euron vaikutusta, oli 28,6 milj. euroa eli +5,3 %.

Verotulot ja valtionosuudet laskivat yhteensä 6,7 milj. euroa (- 0,7 %). Toimintatuotoilla katettiin toimintakuluista 20,9 prosenttia (24,3 % TP2016). Verotuloilla ja valtionosuuksilla jäi rahoitettavaksi siten 79,1 prosenttia (75,7 % TP2016).

Rahoitustuottoihin sisältyy kertaluonteisena Turku 2029 säätiön perustamista varten kerätty 14,5 milj. euron ylimääräinen osinkotuotto.

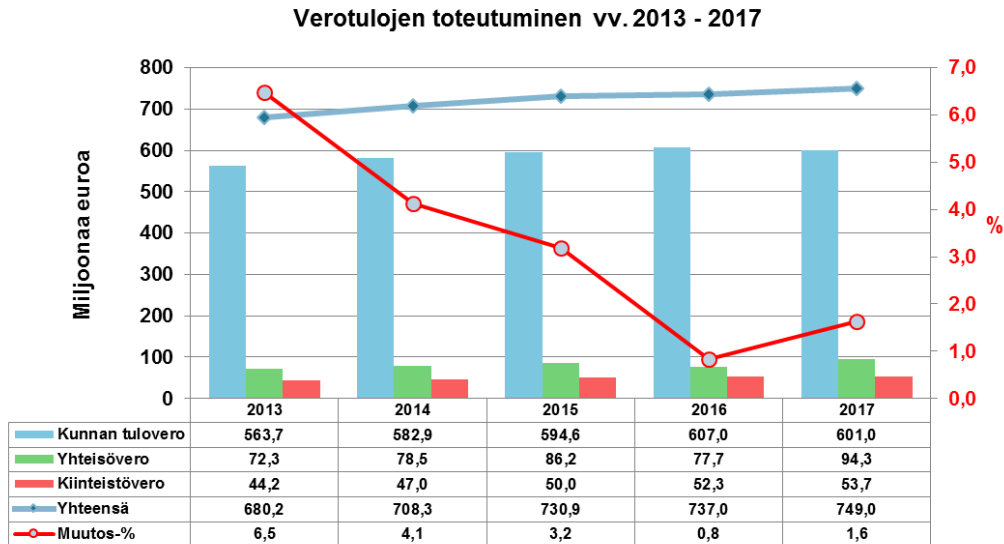
Tilikauden tulos ennen kertaluonteisia eriä on 16,6 milj. euroa negatiivinen. Tilikauden tulokseen sisältyy satunnaisissa erissä esitetty Turun vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksesta syntynyt kertaluonteinen luovutusvoitto 23,7 milj. euroa. Tilikauden tulosta heikentää Turku 2029 säätiölle vahinkorahastosta maksettava toimintakulu 14,5 milj. euroa. Vahinkorahastosta tuloutetaan kuluu vastaava määrä 14,5 milj. euroa, jolloin vaikutus tilikauden yli-/alijäämään eliminoituu. Yhteisöverotulot sisältävät noin 10 milj. euron tavanomaista suuremman kertaluonteisen tilityserän. Tilikauden tulos kertaerillä oikaistuna olisi noin 12 milj. euroa negatiivinen. Kaupungin kertaerillä oikaistu ylijäämä olisi noin 9,5 milj. euroa negatiivinen.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Verotulot

Verotulojen kasvua kiihdytti merkittävimmin yhteisöverotuottoja kasvattanut huomattava yksittäinen ennakontäydennysmaksu, josta Turun osuus oli n. 10 milj. euroa. Yhteisöverotuloja kasvatti myös kuntaryhmän jako-osuuden korotus, joka kompensoi varhaiskasvatusmaksujen alentamista. Vuonna 2017 yhteisöverojen kehitys oli positiivista ja kasvua edellisestä vuodesta oli 16,6 milj. euroa (21,4 %).

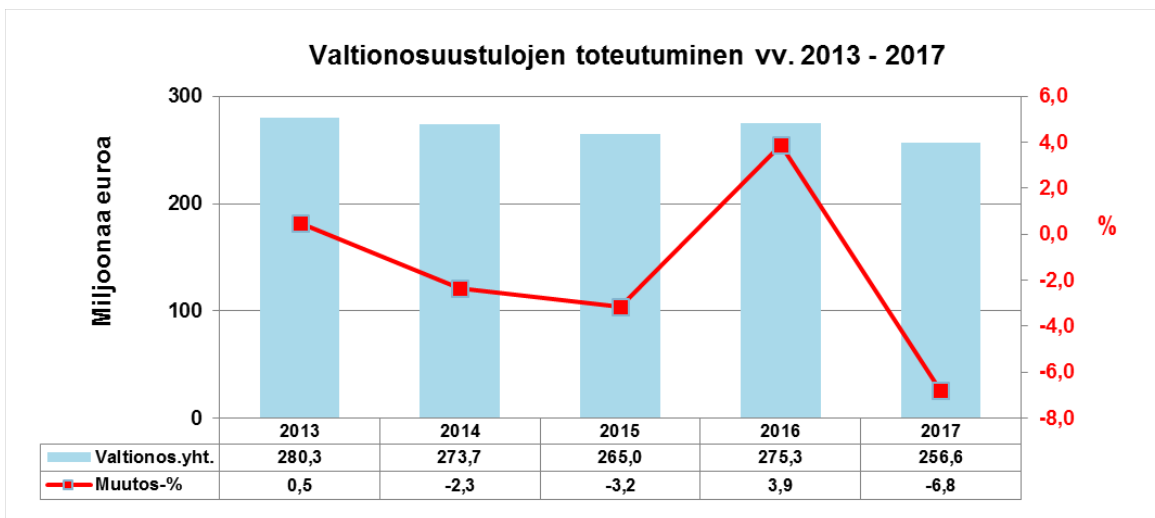
Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Valtionosuustulot

Valtionosuustuloja toteutui yhteensä 256,6 milj. euroa ja niitä kertyi -18,7 milj. euroa eli -6,8 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuksien lasku johtuu pääosin työmarkkinajärjestöjen vuonna 2016 neuvotteleman kilpailukykysovimuksen seurauksena tehdystä leikkauksesta.

Peruspalvelujen valtionosuutta (ilman verotulotasausta) toteutui 222,9 milj. euroa, mikä oli -19,5 milj. euroa (-8,0 %) edellistä vuotta vähemmän. Opetus- ja kulttuuritoimen muita valtionosuuksia toteutui 37,9 milj. euroa, mikä oli -0,4 milj. euroa (-1,1 %) edellistä vuotta vähemmän. Turun verotulojen tasaus muille kunnille oli 4,3 milj. euroa, mikä oli -1,2 milj. euroa (-22,2 %) edellistä vuotta vähemmän.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Toiminnan rahoitus

Suurimmat investoinnit

Kaupungin investointimenot vuonna 2017 olivat yhteensä 106,6 milj. euroa (74,5 milj. euroa vuonna 2016). Investointimenoihin sisältyy 30 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Vesihuolto Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Keskustan kehittämiseen liittyvistä infrakohteista suurin toteutuskohte oli Logomon silta. Kaava-alueiden suurin infrakohte oli Kärsämäen kartanon alue. Infrapalvelujen investointimenoista noin 65 % kohdistui yleisten alueiden korjausvelkaa alentaviin kohteisiin, kuten katurakenteiden korjaamiseen, päällysteisiin, valaistukseen, kevyen liikenteen reitteihin ja leikkipuistoihin. Raakamaan hankinnan lisäksi kaupunki hankki teollisuustonttialueen hyödynnettäväksi meriteollisuusyritysten tarpeisiin ja tontin vuokrattavaksi sairaanhoitopiirille sairaala-alueen rakentamiseen.

Suurimpia peruskorjauskohteita olivat sivistystoimialan koulukiinteistöt, joista Luostarivuoren koulurakennus valmistui syksyllä 2017 ja pihankunnostus valmistuu tulevana kesänä. Pallivahan koulurakennuksen peruskorjauksen arvioitu valmistumisajankohta on keväällä ja Puropellon koulukohteen syksyllä 2018. Koulukiinteistöjen lisäksi merkittävä vapaa-aikatoimialan toimintaa tukeva peruskorjauskohte Sampalinnan maauimala valmistui keväällä 2017.

Suurimpia tytäryhtiöiden toteuttamina kaupungin palvelutuotantoa tukevina hankkeina toteutettiin Kaupungin teatterin peruskorjaus ja vuokraohteista Palloiluhalli. Syvälahden monitoimitalo ja Turun Suomalainen yhteiskoulu ovat valmistumassa alkuvuodesta ja Yli-Maarian monitoimitalo ja Raunistulan päiväkotivuoden 2018 loppuun mennessä.

Infrainvestointiohjelman toteutuminen

Vuonna 2017 infrapalveluiden investointiohjelman kohteiden toteutus ja vuotuinen rahankäyttö oli yhteensä 29,6 milj. euroa sisältäen hulevesi-investoinnit 2,1 milj. euroa. Vesiliikelaitoksen kiinteistöomaisuus ja hulevesiverkosto siirtyi Turun kaupungin omistukseen, kun vesiliikelaitoksen toiminta yhtiöitettiin. Infrainvestointimenojen kokonaissumma jäi 8,8 milj. euroa (15,9 %) suunnitelluista, kun osa kohteista viivästy tai siirtyi kokonaan seuraavalle vuodelle. Infrainvestointiohjelman toteutus ja vuotuinen rahankäyttö jakautui muun muassa strategisiin maankäytön hankkeisiin (yht. 6,7 milj. euroa vuonna 2017) ja tuloa tuottaviin uusinvestointikohteisiin (yht. 2,5 milj. euroa), joista kaupunki saa muun muassa myytäviä tontteja tai maankäyttösopimustuloja. Infrainvestointiohjelman vuotuinen rahankäyttö sisälsi lisäksi toimintoja tukevia kynnysinvestointeja (yht. 1,2 milj. euroa) esimerkiksi kaupungin kiinteistötoimintojen infrainvestointeja varten. Korjausvelkaa alentavat kohteet sisälsivät kaikki Infran saneerauskohteet ja korvausinvestoinnit mukaan lukien hulevesisaneeraukset, joita toteutettiin vuonna 2017 (yht. 15,3 milj. euroa). Liikenteen toimivuus ja turvallisuus sisälsi joukkoliikenteen infrainvestoinnit ja liikenneturvallisuuteen tehdyt investoinnit (yht. 2,0 milj. euroa). Asukasviihtyvyyttä parantavia investointeja toteutettiin puistoihin, ulkoliikuntapaikkoihin ja leikkipuistoihin (yht. 1,9 milj. euroa).

Tilainvestointiohjelman toteutuminen

Tilapalveluiden investointiohjelman toteutus ja peruskorjauskohteiden vuotuinen rahankäyttö oli yhteensä 14,4 milj. euroa, joka jäi 2,5 milj. euroa suunnitellusta (14,8 %). Sivistystoimialan nimettyihin koulukiinteistöjen peruskorjauskohteisiin ja muihin pienempiin koulukohteisiin käytettiin yhteensä 4,4 milj. euroa. Päiväkotien pieniin peruskorjauskohteisiin käytettiin 1,1 milj. euroa. Sampalinnan maauimalan toteutuneet kustannukset ylittivät 1,5 milj. euroa (4,2 milj. euroa vuonna 2017). Vapaatoimialan muihin pieniin peruskorjauskohteisiin kuten urheiluhalleihin käytettiin yhteensä 1,2 milj. euroa. Hyvinvointitoimialan pieniin peruskorjauskohteisiin käytettiin 0,5 milj. euroa. Muita peruskorjauskohteita olivat muun muassa hissit ja vesikatot yht. 0,9 milj. euroa. Yksittäi-

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

siä muita korjauskohteita olivat muun muassa Ruissalon telakan sammutusjärjestelmä 0,4 milj. euroa, Rieskalähteentie 78 toimistorakennus 1,0 milj. euroa ja Siirtolaisinstituutin peruskorjauskohteet yhteensä 0,6 milj. euroa.

Kaupungin investointitasoja on pyritty keventämään muun muassa tilahankkeiden osalta hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa hankkeille rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen konserttitilin limiitin kautta tai antaa omavelkaisen takauksen hankkeiden rahoitukselle. Konsernin sisäisiä merkittäviä käynnissä olleita uusinveointihankkeita vuonna 2017 ovat olleet muun muassa Syvälahden monitoimitalo, Kaupunginteatteri ja Yli-Maarian monitoimitalo. Konsernin ulkoisia vuokrahankkeina on toteutettu Palloiluhalli ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun peruskorjaus.

Muut investoinnit

Kaupunki käytti tonttien ja raakamaan hankintaan yhteensä 17,1 milj. euroa vuonna 2017. Kaupunkitasoisiin it-järjestelmiin, It-palvelukehitykseen, toiminnanohjauksen kehittämiseen ja digitaaliseen palvelukehitykseen panostettiin noin 6,0 milj. euroa. Varsinais-Suomen aluepelastuksen torjunta- ja sammutuskalustohankintoja tehtiin yhteensä 3,3 milj. eurolla, joihin saatiin rahoitusosuuksia 1,1 milj. euroa. Liikunnan, nuorison ja kulttuurin investointikohteisissa panostettiin muun muassa Sämpälinnan maauimalan ja Kupittaan palloiluhallin kalustamiseen, nuorison harrastuskohteisiin ja tilojen teknisten järjestelmien uusimiseen yhteensä 1,4 milj. euroa. Sivistystoimialalla investointeja tehtiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen av-laitteisiin, kaluston uusimiseen ja tilajärjestelyihin sekä yo-kirjoitusten digitalisointiin sekä ammatti-instituutin simulaattoreihin ja nostinelementteihin yhteensä 1,1 milj. euroa. Hyvinvointitoimialan investointimenoja käytettiin muun muassa potilastietojärjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittämiseen yhteensä 0,3 milj. euroa. Joukkoliikenteen matkajärjestelmien kehittämiseen käytettiin yhteensä 0,3 milj. euroa.

Investointimenoihin sisältyy 30 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Vesihuolto Oy:n ja 2,5 milj. euron sijoitus kaupungin tytäryhtiön Turun Seudun sosiaali- ja terveystalvvelukiinteistöt Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Omaisuu den luovutustuotot

Merkittävimmät luovutustuotot olivat Vesiliikelaitoksen liiketoiminnan luovutuksesta kirjattu luovutustuotto 104,3 milj. euroa. Kiinteistöliikelaitoksen omaisuuden luovutustuotot olivat 14,7 milj. euroa. Kakolanmäen maanalaisen luolatil an käyttöoikeuden luovutustulo 4,2 milj. euroa sisältyy Kiinteistöliikelaitoksen vuoden 2017 tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin. Omaisuuden myynnistä saadut tulot mukaan lukien Kakolanmäen maanalainen luolatala ovat yhteensä 18,9 milj. euroa (TAM 22,5 milj. euroa).

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin maksuvalmius säilyi vuoden aikana hyvänä. Rahavarat, jotka sisälsivät kassavarannon lisäksi omien rahastojen sijoituksia, olivat yhteensä 216,6 milj. euroa (186,3 milj. euroa 2016). Vuoden lopussa kuntatodistuksia oli liikkeellä 20 milj. euroa. Lyhytaikaisia kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä kaupungilla oli vuoden lopussa n. 400 milj. euroa.

Kaupungin pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden 2017 lopussa oli 601,6 milj. euroa (501,6 milj. euroa vuonna 2016). Pitkäaikaisia lainoja on vuoden aikana nostettu 100 milj. euroa, mutta lyhennetty vain 12.000 euroa vuoden aikana.

Kuntatodistuksia oli liikkeellä vuodenvaihteessa 20 milj. euroa. Näiden lisäksi lyhytaikaiseen velkaan kuuluu tytäryhtiöiden talletukset 81,2 milj. euroa ja henkilöstökassan talletukset 54,3 milj. euroa eli yhteensä 135,5 milj. euroa.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Korollisen kokonaisvelan määrä vuoden lopussa oli 757 milj. euroa. Kaupungin korollinen kokonaisvelka nousi 82 milj. euroa vuoden aikana. Korollisen kokonaisvelan korkokulut olivat 7,0 milj. euroa ja efektiivinen korkoprosentti 0,99 %.

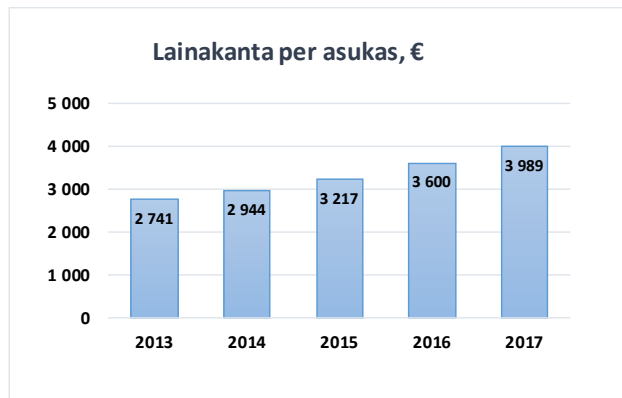
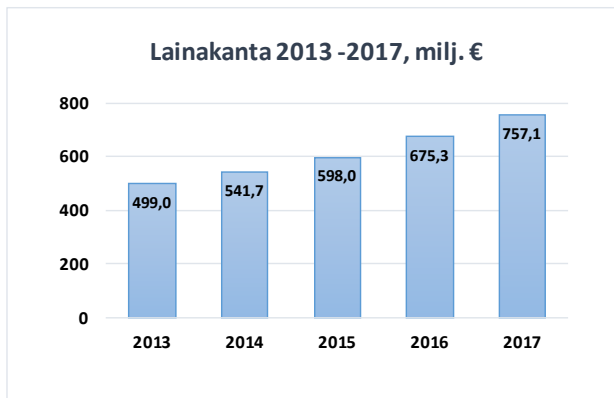
Kaupunki on suojannut korollisesta velasta korkojen nousulta vuodenvaihteessa 540 milj. euroa. Suojauksista 200 milj. euroa on toteutettu kiinteäkorkoisilla lainoilla ja 340 milj. euroa koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimusten korkoherkkyys 0,1 %:n korkojen muutokselle oli 2,31 milj. euroa sopimusten käypien arvojen muutokseen. Suojausaste oli vuoden vaihteessa 71 %, joka tarkoittaa, että kaupungin korkomenot eivät nouse kovin paljon korkojen noustessa.

Antolainaus tytäryhteisöille oli 144,5 milj. euroa. Pitkäaikainen antolainakanta oli vuoden vaihteessa 648 milj. euroa (510,5 milj. euroa 2016) ja lyhytaikainen konsernitiliin liitetty luottolimiittivelka tytäryhtiöiltä oli 60,3 milj. euroa (55,2 milj. euroa 2016).

Takausvastuut nousivat vuoden 2017 aikana 227 milj. euroon (191 milj. euroa vuonna 2016). Tämä aiheutui Kiinteistö OyTurun kaupunginteatterin, Turun Suomalaisen yhteiskoulun ja Turun Seudun Vesi Oy:n investoinneista. Leasingvastuut pysyivät lähes ennallaan 26,2 milj. eurossa. Suurimat leasingvastuut koostuvat puitesopimukseen sisältyvistä käyttöomaisuushankinnoista sekä sataman kiinteistöleasing -kohteesta. Takausvastuista suurin osa on seudullisille vesiyhtiöille.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Lainakanta vuoden lopussa oli 757,1 miljoonaa euroa ja muutos edelliseen vuoteen 81,8 milj. euroa. Lainakanta per asukas oli 3 989 euroa (3 600 € TP2016).

Kun kokonaisvelasta vähennetään kaupungin lainasaamiset ja rahavarat, on kaupungilla saamisia ja omia rahamääräisiä sijoituksia noin 168 miljoonaa euroa enemmän kuin velkaa (77 milj. euroa vuonna 2016).

Velkojen ja vuokravastuiden osuus käyttötuloista oli 106,2 prosenttia kun se edellisenä vuotena oli 93,5 prosenttia.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Konsernin vuosikate oli 147,6 milj. euroa (174,0 milj. euroa TP 2016), joka on käytettävissä konsernin investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate oli 26,5 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Vuosikatteen heikentymiseen vaikutti toimintakuluihin kirjattu 29 milj. euron sijoitus Turku 2029 säätiön pääomaan. Konsernin vuosikate asukasta kohden 778 euroa heikkeni edellisestä vuodesta 150 euroa (928 euroa TP 2016). Vuosikate kattoi suunnitelmanmukaisista poistoista 108,9 prosenttia (130,5 prosenttia TP 2016).

Tilikauden tulos oli 12,0 milj. euroa ylijäämäinen (40,7 milj. euroa TP 2016). Tilinpäätössiirtoihin sisältyy Vahinkorahastosta Turku 2029 säätiön rahoitusjärjestelyä varten tehty tuloutus 14,5 milj. euroa. Konsernin ylijäämä vuodelta 2017 oli 15,5 milj. euroa. Ilman edellä mainittua kertaluonteista tuloutusta olisi konsernin ylijäämä noin 1,0 milj. euroa.

Konsernin investointimenot olivat yhteensä 230,5 milj. euroa (189,6 milj. euroa TP 2016). Merkittävimmät investoinnit konsernissa olivat

- Turun kaupunki 74,0 milj. euroa
- TVT Asunnot Oy konserni 29,6 milj. euroa
- Turku Energia Oy konserni 27,3 milj. euroa
- Koy Turun kaupunginteatteri 19,6 milj. euroa
- Koy Syvälahden koulu 12,4 milj. euroa
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky 10,8 milj. euroa

Turku Energian investoinnit kohdistuivat normaaleihin verkostojen siirtokyvyn sekä toimintavarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen. Lämpöliiketoiminnan investoinnit kohdistuivat lämpöverkostojen laajentamiseen ja laitteistohankintoihin sekä Artukaisten uuteen höyrytuotantolaitokseen. Voimaosakeyhtiö SF:ään sijoitettiin 2,4 milj. euroa ja Suomen Hyötytuuli Oy:n 0,9 milj. euroa pitkäaikaisina sijoituksina

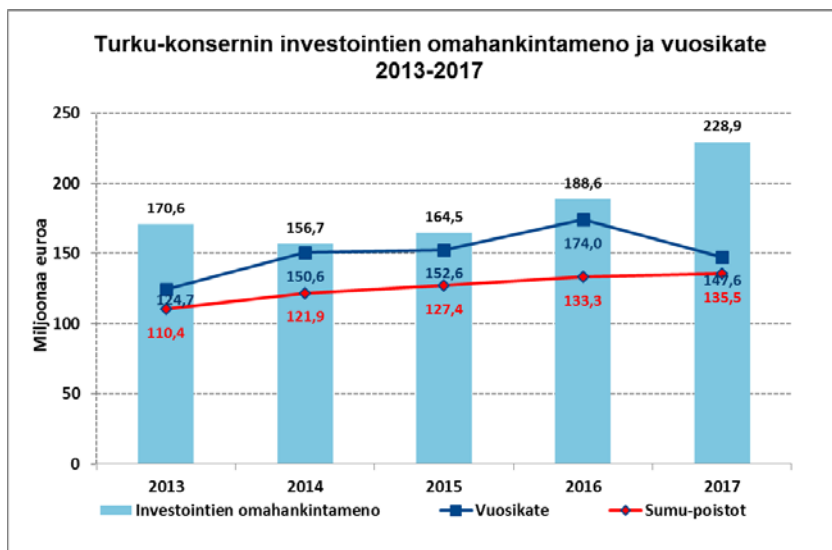
Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

TVT Asunnot Oy:lle valmistui uudiskohde osoitteeseen Suksikuja 1, joka käsittää kaksi luhtitaloa ja 19 asuntoa. TVT-konsernissa Turun Palvelutilat Oy:lle valmistui myös samassa osoitteessa uudiskohde, joka käsittää 12 asuntoa ja joka on vuokrattu Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymälle kehitysvammaisten asumispalvelujen käyttöön. Lumikonkatu 2 C:n perusparannus valmistui vuoden aikana ja Raastuvankatu 3 C perusparannukset jatkuivat koko vuoden. Vuoden 2017 joulukuussa alkoi kolme kerrostaloa ja 115 asuntoa käsittävän uudiskohteen rakentaminen Iso-Heikkilään. Kohteen on tarkoitus valmistua 2019. Skanssin alueella jatkui 114 asuntoa käsittävän uudiskohteen rakentaminen. Turun Palvelutilat Oy ja sen tytäryhtiö Kiinteistö Oy Turun Kulkurin Valssi aloittivat vuoden 2017 aikana 118 ja 119 asuntoa käsittävien vanhusten ympärivuorokautisen hoidon asumisyksikköjen rakentamisen osoitteisiin Kuralankatu 2 ja Murkionkatu 10. Kohteet on vuokrattu Turun kaupungin Hyvinvointitoimialan vanhuspalveluille.

Varsinais-Suomen Asumisoikeuden investoinnit kohdistuivat pääosin uudisrakentamiseen. Kaarinan keskustassa rakenteilla oleva Katariina valmistui vuoden aikana ja Turun Mälikkälään rakenteilla oleva Unikko valmistuu vuoden 2018 alkupuolella. Kevään 2017 aikana käynnistettiin Kaarinan Hovineito ja Hovipoika perusparannustyömaat.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän investoinnit kohdistuivat rakentamiseen ja rakennusten peruskorjauksiin. Koy Syvälahden koulun ja Koy Turun kaupunginteatterin investoinnit kohdistuivat uudisrakentamiseen.

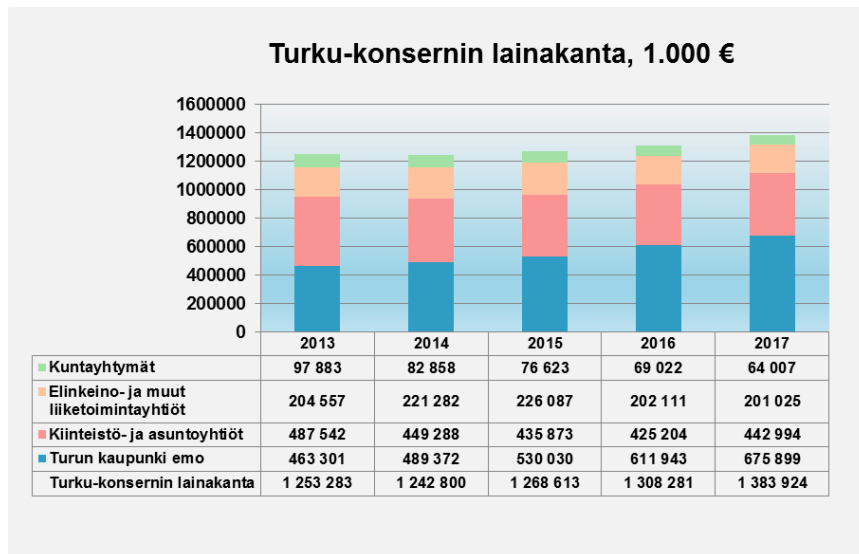

Turku-konsernin lainakanta tilikauden päättyessä oli 1 383,9 milj. euroa (1 308,3 milj. euroa TP 2016). Lainakantaan sisältyy lyhytaikaisia korollisia velkoja kaupungin henkilöstökassatalletuksia yhteensä 54,3 milj. euroa (55,3 milj. euroa TP 2016). Konsernin lainakanta lisääntyi 75,6 milj. euroa (39,4 milj. euroa TP 2016). Eniten konsernivelkaa lisäsivät Turun kaupunki, Koy Turun Kaupunginteatteri, Turun Seudun Vesi Oy ja TVT Asunnot Oy. Konsernin lainat asukasta kohden olivat 7 292 euroa (6 975 euroa TP 2016) väestömäärästä vuodelle 2017 annetun ennakkotiedon mukaan. Asukaskohtaiset lainat lisääntyivät 317 euroa asukasta kohden edellisvuodesta.

Tilinpäätös 2017

Toimintakertomus

Konsernin koko lainakannasta kohdistuu kiinteistö- ja asuntoliiketoimintaan 32 prosenttia (33 prosenttia TP 2016) ja muuhun elinkeino- ja liiketoimintaan 15 prosenttia (15 prosenttia TP 2016). Kuntayhtymien osuus lainakannasta oli 5 prosenttia (5 prosenttia TP 2016) ja Turun kaupungin osuus oli 49 prosenttia (47 prosenttia TP 2016). Turun kaupungin velkaosuuteen sisältyy kaupungin tytäryhteisöille edelleen myönnettyjä antolainoja 648 milj. euroa. Kun antolainasaamia vastaava määrä oikaistaan Turun kaupungin konsernivelan osuudesta tytäryhteisöille ja kuntayhtymille, jää Turun kaupungille konsernivelasta 27,8 milj. euroa (2016 TP 165,7 milj. euroa) ja konsernin tytäryhteisöille ja kuntayhtymille 1 356,1 milj. euroa (2016 TP 1 142,6 milj. €). Tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien osuus on kasvanut 203,5 milj. euroa ja kaupungin osuus on vähentynyt 137 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Konsernin leasingvastuiden määrä tilikauden päättyessä oli 63,2 milj. euroa (73,4 milj. euroa TP 2016). Leasingvastuista Turun kaupungin osuus on 26,2 milj. euroa ja tytäryhteisöiden osuus 37,0 milj. euroa. Suurin osa tytäryhteisöjen leasingvastuista aiheutuu seudullisen jätevedenpuhdistamon ja vesiyhtiön sekä Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin ja Turun Sataman investointihankkeista. Vuokravastuiden määrä tilikauden päättyessä oli 372,2 milj. euroa (2016 TP 332,5 milj. euroa).